

بخش اول

نامه‌ای از پدر مهربان

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام **صلاح میرزایی**
درباره انس بانهج البلاغه

حجت‌الاسلام سعید صلح میرزایی هم استاد حوزه است
و هم سال‌هاست در حوزه نوجوان و جوان فعالیت دارد.
او می‌گوید اگر بخواهیم با نهج‌البلاغه انس بگیریم،
راهش خواندن آن و شرح‌هایی است که نوشته شده است.
با او درباره چگونگی انس با نهج‌البلاغه، تدبیر آن
و پیشنهاد منابع به گفت‌وگو نشستیم.

با توجه به اینکه آقا تأکید زیادی بر اُنس با نهج البلاغه دارند،
یک نوجوان چگونه می‌تواند با این کتاب اُنس بگیرد؟
فرق ضرورت اُنس با نهج البلاغه با ضرورت اُنس با قرآن چیست؟

به نظر من یک حالت ایده‌آل و یک حالت حداقلی دارد. حالت حداقلی‌اش این است که نهج البلاغه را خطبه خط بدون هیچ تفسیری بخواند، ولی اگر احساس شبهه کرد، بپرسد. نهج البلاغه مثل قرآن کریم حتماً احتیاج به شرح دارد و اگر کسی همین‌جوری نهج البلاغه را بخواند، ممکن است یک سری شبهات برایش ایجاد شود.

اگرچه جواب اکثر این شبهات در فضای مجازی مخصوصاً در سایت پرسمان هست، ولی شاید برای یک نوجوان سخت باشد که بخواهد دقیقاً سؤالش را بپرسد. به نظرم درگاه یا پیشخوانی برای این کار لازم است. البته قاعدتاً راهی که انسان با استاد انقلابی جامع‌الاطراف پیش برود خیلی بهتر است، ولی اگر نشد هم آدم خودش آرام‌آرام بخواند. شاید لازم باشد یک سیر مطالعاتی خطب و نامه‌ها هم تدوین بشود؛ مثلاً، برای نوجوانی که می‌خواهد ارتباط بگیرد، اول نامه ۳۱ نهج‌البلاغه را بخواند، بعد سراغ خطب و نامه‌های دیگر برود.

یا یک روز شماری درست شود که مثلاً در بیست روز اول سال
نامه ۳۱ را بخواند و بعد پنج روز این حکمت‌ها را بخواند.
بهتر است بر اساس یک منطقی پیش رفت تا اینکه
یک دفعه با دریایی از مطالب مواجه شود. من شخصاً
می‌گویم که خوب نیست نهج البلاغه را از اول شروع کرد.
باید از کسانی که نهج البلاغه کار کردند هم مشورت گرفت.

به نظرم قبل از ورود به نهج البلاغه باید با کلیات مباحث نهج البلاغه نیز آشنا شد. خوب است قبل از ورود به نهج البلاغه پیام‌های آقا به کنگره‌های نهج البلاغه را خواند؛ مثلاً، کتاب «سیری در نهج البلاغه» شهید مطهری که رهبر انقلاب هم توصیه به خواندن آن کردند، برای آشنایی با نهج البلاغه بسیار خوب و کاربردی است. مخصوصاً اینکه مقدمه خیلی جالب و شورانگیزی دارد. این کتاب می‌تواند پیش‌نیازی برای مطالعه نهج البلاغه باشد.

برای تدبیر در نهج البلاغه شما چه منابعی را پیشنهاد می‌کنید؟

همان طوری که عرض کردم، شرح نهج البلاغه مخصوصاً شرح نهج البلاغه فارسی فراوان شده است؛ مثلاً، همین سه جلد کتابی که از حضرت آقا منتشر شده، شرح خیلی جالبی دارد. جلد اولش مربوط به قبل از انقلاب است که حکومت مطلوب را بیان می‌کند. جلد دوم درباره نبوت‌هاست که شامل نکات ارزشمندی درباره نبوت است و جلد سوم درباره اخلاق مدیران، آداب مدیریت اسلامی و حکومت اسلامی است. کتاب دیگر از مرحوم علامه محمدتقی جعفری است که این کتاب دارای رویکرد خاص برای قشر خاص است. از کتاب نهج البلاغه ایشان یک سری کتابچه هم استخراج شده که برگرفته از کتاب اصلی شرح نهج البلاغه مرحوم علامه جعفری است.

اندیشمندان ما گاهی شرح‌ها و تدریس‌هایی از نهج البلاغه هم داشته‌اند؛ مثلاً، مجموعه سخنرانی مرحوم آیت‌الله مصباح بانام «پند جاوید» درباره شرح نامه امیرالمؤمنین علیه السلام به فرزندشان، درس‌هایی از قرآن آقای قرائتی، شرح‌های آیت‌الله جوادی آملی که دارای مباحث جدی و سطح بالا برای قشر دانشجوست، شرح‌های آقای رحیم‌پور، شرح‌های آقای دکتر قنبری که تطبیق با حوادث روز است و شرح‌های مختلف دیگر؛ تمامی این شروح خود دریچه‌ای برای بحث تدبر است.

البته توصیه من به دوستان نوجوان، کتاب دو جلدی «پند جاوید» آقای مصباح است که دارای بیانی روان و از به‌روزترین شروح نهج البلاغه است.

اکثر ما در دوره نوجوانی در زندگی دچار حادثه می شویم

و می خواهیم بدانیم نسخه اسلام برای ما چیست.

آیا نوجوانی که دچار حادثه شده و یا به دنبال وظایف خود می گردد،

می تواند در این باره در نهج البلاغه به دنبال سرخ یا کلامی از حضرت علی علیه السلام باشد؟

ابتدا باید ببینیم که مسائل نوجوان از چه نوعی است.

نوع معرفتی و آشنایی با اسلام و مسائل کلی از این قبیل در نهج البلاغه پرداخته شده است، اما یک سری از مسائل مربوط به سن و دوره خاصی است. برای مثال، یکی از نیازهای نوجوانان در سنین دوازده تا هجده سالگی امتحان به وسیله مقام والدین است که شاید در نهج البلاغه چنین تعبیری با عنوان ارتباط فرزند با والدین نداشته باشیم. در این صورت، به منابع دیگری رجوع می کنیم؛

امّا مسئله ارتباط با معلم که مربوط به مقطع نوجوانی است، حضرت ده یازده نکته از ادب در باب آداب برخورد با معلم فرموده‌اند. ممکن است امیرالمؤمنین علیه السلام در مقامی نباشند که ریز موضوعات اخلاقی هر فرد را بیان کنند؛ بنابراین، ابتدا باید نوجوان مسئله را پیدا و در نهج البلاغه جست‌وجو کند تا اگر یافته‌ای به دست نیورد، به کتب دیگر رجوع کند.

